Roma y las capitales provinciales de Hispania

Investigador/s principal/s: Ricardo Mar (URV), Joaquín Ruiz de Arbulo (URV-ICAC), Jose Miguel Noguera (UMU), Pedro Mateos (IAM-CSIC).
Investigador/s participant/s: Ignacio Fiz (ICAC-URV), Josep Anton Remolà (MNAT-URV).
Dates: 01/01/2010 - 31/12/2012

La finalitat d'aquest projecte és aprofundir en l'estudi de la gran arquitectura pública provincial romana a partir dels exemples hispans. Aquesta arquitectura, sorgida en la Roma d'August, va servir per modelar els espais urbans de les capitals de la Hispània romana i des d'elles es va difondre de forma gradual a totes les ciutats provincials.

En analitzar l'urbanisme de les tres capitals hispanes observem el desenvolupament colossal dels grans temples i places públiques que semblen convertir a les tres ciutats en simples escenaris arquitectònics destinats a processons i festejos col·lectius. Sorprèn el gigantisme dels espais forenses i dels seus temples, que ocupen una part molt significativa de tot el parcelari urbà disponible. Els elements de decoració arquitectònica, freqüentment realitzats amb marbres importats, al costat de les troballes d'epigrafia i estatuaria, ens permeten intuir l'enorme cost econòmic que van suposar aquestes construccions públiques. Els indicis fins ara disponibles suggereixen que en el seu finançament van participar conjuntament els ordines decurionals, grans evergetes privats que havien aconseguit els ordres eqüestre i senatorial i també els governadors provincials.

Per comprendre totes les implicacions històric-culturals d'aquesta gran arquitectura pública és necessari, primer, precisar a Roma l'origen urbanístic, edilici i decoratiu d'aquest nou llenguatge arquitectònic, i després prosseguir amb l'anàlisi de la seva primera aplicació a Hispània en els monuments de les capitals provincials, reconstruint alçats i completant el programa decoratiu dels edificis. Serà fonamental la distinció entre les obres produïdes pels tallers imperials, vinguts de Roma acompanyats de marbres importats i les obres produïdes per tallers regionals o locals, habituats al treball amb pedres locals. La seva distinció és

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

fonamental a l'hora de concretar els costos financers que va implicar la seva construcció, objectiu últim d'aquesta fase de la recerca. Al mateix temps és necessari iniciar l'estudi dels mecanismes que van permetre projectar aquests models arquitectònics sobre altres ciutats provincials, ja fossin capitals conventuals o simples colònies i municipis. La nostra hipòtesi de treball és que les tres capitals hispanes van servir d'intermediari en la difusió d'un llenguatge arquitectònic generat des del poder central, que es van difondre amb l'activitat de tallers itinerants.

Per estudiar aquest procés amb totes les seves implicacions hem coordinat tres grups de recerca pertanyents a la URV/UdL/UdG, UM i CSIC-IAM, relacionats per una dilatada trajectòria de col·laboracions científiques, experts en l'estudi de l'arquitectura romana i de la seva decoració arquitectònica i escultòrica. Els tres equips participen en les tres etapes del desenvolupament d'aquest llenguatge arquitectònic: el seu origen a Roma, la seva formalització a les capitals de província i la seva difusió sobre les restants ciutats. Les tres línies de recerca son:

1. L'origen dels models a Roma.

2. Estudiar la transmissió dels nous llenguatges arquitectònics en una ciutat oberta a altres corrents.

3. Prosseguir amb l'estudi de l'arquitectura pública a les capitals provincials, en particular l'estudi dels processos constructius i la planificació de les obres.